

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΥΓΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΡΕΘΥΜΝΟΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
1948

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

ΕΤΟΣ Α ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛ. 22

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΑΚΙΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΗ ΤΗΣ

ΠΩΣ ΕΙΔΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Του Βουλευτού κ. Γ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ

Δημοσιεύουμε το κείμενο των εντυπώσεων του κ. Ύπουργού της Γεωργίας από το ταξίδι του στην Κρήτη, όπως συγχρόνως απεικονίζουν και τις περι της νήσου μας αντιλήψεις του από γεωργικής πλευράς, της υπηρεσίας του Ύπουργείου της Γεωργίας. Κατά συνέπεια, το σημερινό δημοσίευμα περί της Γεωργικής Κρήτης του κ. Ύπουργού της Γεωργίας, έχει ευρύτερον έννοιαν διὰ τὰ Γεωργικά μας ζητήματα και της σήμερα και της αύριον.

Συνεχίζεται, χω-
ρίς διακοπή, η δρα-
σις της Ρωσικής πο-
λιτικής, εις την σφαί-
ραν των Βαλκανικών
χωρών, με κέντρον
την Μακεδονίαν, και
με αντίκτυπον την
Γεωργίαν.

Δράσις ζωηροτά-
της άπροκαλυπτος,
δράσις η όποια δεν
δημιουργείται σήμε-
ρον, λόγω άντιδράσε-
ως, προς οίονδηπο-
τε ένδιαφέρον άντιμέ-
τωπον της Ρωσικής
πολιτικής, αλλά δρα-
σις η όποια, άποτε-
λει έκδήλωσιν νέων,
κατά την μεταπολεμι-
κήν αυτήν περίοδον,
μιάς άκάμπτου πολι-
τικής της όποιας η
γέννησις χρονολογεί-
ται άπο της εποχής
των μεγάλων Αύτο-
κρατόρων.

Τά άποτελέσματα
της πολιτικής αυτής
έντάσεως, τά δεχεται
έξ ήλακλήρου σήμε-
ρον η Έλλάς.

Η Έλλάς, δηλα-
δή, η ίδια ένείνη χώ-
ρα, η όποια την δρα-
σιν επί της Βαλκανι-
κής, του άξονος Ρώ-
μης—Βερολίνου, την
έδέχθη ήλόκληρον,
διά να συντριβή μέν
ήλικώς, αλλά και διά
να συντριφεί «ήττη-
την» του μεγάλου
τρίτου Γερμανικού
Ράιχ, και διά να ξε-
βρακώσει τον «αντα-
τασικότητα» της
Μεσογείου και Αφρι-
κής.

Διότι ό μέν ντού-
τσας, επί εξαμήνον
προσεπάθει να κί-
ψη την άμυναν και να
άναγκάσει την επί-
θεσιν, των Έλλήνων
στρατιωτών, τό δε
τρίτον Ράιχ, άλώλε-
σε άνω των χιλίων άε-
ροπλάνων—μόνον εις
την Κρήτην, άπόλε-
σε 870—και άνω των
33 χιλιάδων στρατι-
ωτών—έξών 10 χιλ.
άλεξιπτωτιστάς—διά
να καταλάβη την Έλ-
λάδα, συγχρόνως δε
και διά πρώτην φο-
ράν να δη και την πα-
τριωτικήν άντίστασιν
των έλευθέρων σκο-
πευτών.

Δέχεται, έπομέ-
νως, η Έλλάς και σή-
μερον, πολιτικήν πίε-
σιν, ίσχυράν μέν, άλ-
λά όχι πρωτοφανή δι-
αυτήν.

Δέχεται πίεσιν, γνώ-
ριμον εις την ιστο-
ρίαν της, την παλαι-
άν και την πρόσφα-
τον, πίεσιν, την όποι-
αν άντέκρουσε επίτυ-
χώς και ό, τον άλλοτε
ήτο μόνη της.

Σήμερον, όμως, η
Έλλάς δεν είναι μό-
νη.

Διότι η Έλλάς, ά-
νηκει εις τον μεγάλον
άριθμόν των Κρατών
έκείνων, τά όποια έ-
κτύπησαν τον Χίτλερ
έπειδή δοσηούμενος
άπό δορυφόρους ήθέ-
λησε να γίνει «μονο-
κράτωρ» επί της γης.

Να άφαιρέση την
έλευθερίαν των Λα-
ών, και να έφορμή-
ση τυραννίαν. Τά έ-
δικα, χυτά Κράτη,
πλην έξαιρέσεων, πι-
στεύουν σήμερον, ότι
η εξέλιξις, η πρόο-
δος, η έλευθερία, η
δημοκρατία, της άν-
θρωπότητας, δεν ά-
παιτούν ούτε νέον πό-
λεμον, ούτε αίματη-
ρας έπαναστάσεις, ούτε
τυραννείας.

Πιστά, όλα αυτά τά
Κράτη, εις την άρχήν
της αυτοδιαθέσεως
των Λαών, κηρύσσε-

ται έναντίον των έδα-
φικών έπεκτάσεων,
και ύπερ της συνεργα-
σίας των Λαών.

Άλλά, δυστυχώς,
εις τό έκπολιτιστικόν
τούτο πρόγραμμα,
άντιδρούν τά Κράτη
έκείνα τά όποια πι-
στεύουν ότι, διά της
πολιτικής πίεσεως
και της πολιτικής δι-
εισδύσεως θά έπειτα-
θούν παντού, θά κυρι-
αρχήσουν, και θά έ-
φορμήσουν άλλην μο-
νοκρατίαν, την
Καμμουνιστικήν μο-
νοκρατίαν—εις διά-
ρος της άνεξαρτησίας
και της αυτοδιαθέσε-
ως των Λαών, της
γης.

Πρώτη έμπρακτος
έφορμή, της πολι-
τικής αυτής, είναι η
κατά της Βορείου Έλ-
λάδος επίθεσις.

Άλλά η Έλλάς δεν
είναι μόνη, την φο-
ράν αυτήν. Συναγωνι-
στάς της έλευθερίας
των Λαών, της αυτο-
διαθέσεως, της δημο-
κρατίας έχει πολλούς
Λαούς.

Λαούς μεγάλους
και μικρούς.

Λαούς μεγίστους
την ψυχήν.

Λαούς φίλους, συμ-
μάχους, βοηθούς, πα-
ραστάτας, ύπερ της
μεγάλης ιδέας:

Της έλευθερίας των
Λαών.

Και βοηθούμενη
ούτω η Έλλάς, άπο-
τούς ίσχυρούς συμμά-
χους της και άπό τους
όμόφρονας Λαούς,
θά προτάξει και πάλιν
τά στήθη της, διά ένα
νέον «μολών λαός» τό
όποιον δεν έδημιούρ-
γησε, αλλά και τό ό-
ποϊον ήρωϊκώς θά άν-
τιμετωπίση.

Γ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

π. ιδί μέσα στό σχολειόν να
μεταχειρίζεται λέξεις και φρά-
σεις τις όποιες άκούει άπό
τό δάσκαλό του, λέξεις δηλα-
δή έξελληνισμένες, η προσ-
άθειά του αυτή είναι έπι-
πλασιη. Τό παιδί προσποι-
είται. Όμιλεί μηχανικά. Έπι-
τηθενμένα. Και τούτο, μό-
νον έφ' όσον βλέπει τό δά-
σκαλο ήμόνον έφ' όσον ό-
μιλεί στό δάσκαλο. Διότι
εϋθύς ως άπομακρυνθή άπ'
αυτόν εύρίσκει τον έαυτόν
του. Όμιλεί τή γλώσσα του
πατέρα του. Τή γλώσσα του
σπιτιού του, του χωριού
του. Έτσι τό άκούμε να φω-
νόζη εις την αύλή του scho-
λείου κατά τό διάλειμμα ή
(Συνέχεια εις την 2 σελίδα)

Α. Α.
Η έπέτειος του Ιστορικού Άο-
καδίου μας έδωσε μαζί με τον
συνάδελφον μου Ύπουργό Τ.
Τ. κ. Μπιράνιν, την λαμπράν
και ευχάριστον ευκαιρίαν να γνω-
ρίσουμε (έγω για πρώτη φορά)
έπιτόπιος την γεωργικήν κατά-
στασιν της Μεγαλόνησου, να έ-
πικαινοήσουμε και άναστραφού-
με τον γεωργικό της πληθυσμόν
και τις Συνεταιριστικές του. Όρ-
γνώσεις, τό σιλλάβουμε και έ-
κτιμήσουμε τις άνάγκες του, και
να προσκομισθούμε μιά άριστη
προστική για τό γεωργικό μέ-
λον της Κρήτης.

Η Κρήτη και λόγω της θέ-
σεως και του κλιματός της, κα-
λόγω του έδάφους και της δια-
μορφώσεός του και λόγω, επί-
πλέον, του έμφύχου της ήλικού
είναι τό μάλλον προηγμένον γε-
ωργικώς και προωδευμένον τμή-
μα της χώρας μας, με τά εκτε-
κτά και ευγενή προϊόντα της,
στην τόση πολυκαλλιέργειά της
και στον πλούτο της, άσφαλώς
δέ δύναται να γινή ό περιβλε-
πος Κήπος της Μεσογείου.

Τά καλλιέργουμένα σ' αυτή
φύτα είναι πολλά και ποικίλα,
φυτά ή έλαια, ή άμπελος ή οίνο-
φόρος και δι' έπιτραπέζιους εκτε-
κτά σταφυλός, ως τό φημιμένο
κέρνο σταφύλι των Άρχωνών ή
σουλτανών, τά έσπεριδοειδή, ή
άμυγδαλιά, ή κασταλιά, ή γαρου-
πία, τά πρώιμα λαχανικά, ως ή
ντομάτα και ή πατάτα, τό σιτη-
ρά, τά ψυχανθή, τό τριφύλλι
και ή τελευταίως εισαχθείσα άρ-
ραχίς, τό κοινώς άράπικο φυτό
κι. Η καλλιέργεια της μπανά-
νας και της μεσηλιάς είναι ίκα-
νοποιητικώς δυνατή. Όμοίως ή
κτηνοτροφία και μελισσοκομία
είναι σημαντικώς έπικρατημένης.

Οι κεντρικές όροσειρές της και
ήλα τό Λευκά Όρη ως και ό
Ψηλορείτης, με τις χιονισμένες ό-
λο τό χρόνο κορφές τους, παρέ-
χουν πολλές καρστικές πηγές με
πολύ νερό, ή πλήρης άξιοποίη-
σις του όποιου εις την γεωργίαν
της νήσου, κατόπιν έκτελέσεως
των προς τούτο άναγκασιώντων
μικρών και μεγάλων έργων, ως έ-
κείνο, όπερ είχεν άναληφθή προ-
πολεμικώς υπό της Μπούτ εις
τόν Νομόν Χανίων, θά έπιτρέ-
ψουν την μεγαλυτέραν δυνατήν
έντατικοποίησιν της παραγωγής
της με τό εξαίρετον της κλίμα.
Έδω μπορεί να έχη πλήρη δι-
καίωσιν και έφαρμογήν τό ρητόν
να «αντιρεύσουμε τον ήλιον με
τό νερό» για μιά μεγίστη γεωρ-
γική παραγωγή. Τό νερό στην
Κρήτη, περισσότερο άπό όποιο-
δήποτε άλλο μέρος της χώρας
μας, σ' όποιαδήποτε έτησία ή πο-
λυτετή καλλιέργεια, δίδει, διά τό
γους κλιματολογικούς, τις μεγα-
λύτερες στρεμματικές άποδόσεις.
Κυριολεκτικώς τό νερό για την
Κρήτη δύναται να είναι ό βασι-
λεύς της γεωργίας.

Δέν είναι όμως μονάχα προνο-
μιόχα για την κρητική γεωργία
τό κλίμα και τό έδαφος. Προσ-
δίδει σ' αυτή μεγάλης ή φιλόπο-
νος θρασχηρότης και ή εύφυία
του Κρητός καλλιέργου, ό όποι-
ος πάντοτε και στην πολεμική μά-
χη κατά του έχθρου και στην
ειρηνική μάχη της παραγωγής
έννοει συνειδητά να έδρiscεται
πρωτοκόρος τάς έπάλλειξας προ-
χωρημένους πρώτης γραμμής.
Η Κρήτη έξέθρεψε πάντοτε έ-
να πολιτικό πολεμικό, πού της

τό επέβαλεν ή άμυνα της κατά των έχθρών, λό-
γω της επικείρου θέσεός της στο σταυροδρόμι
των τριών Ηπείρων και ένα-ειρηγικό γεωργι-
κό πολιτισμό, τον άλλοτε ένδοξο Μινωικό και
Προσομηρικό πολιτισμό της με τάς 100 πύλεις
της, τά δάση και τό στόλο της, σήμερα συνεχι-
ζει τό ίδιο.

Τά τελευταία προπολεμικά χρόνια είχε τόσην
παραγωγικήν άνάτασιν ή Κρήτη, ώστε εάν αυ-
τη βαθμολογηθή και αξιολογηθή με βάση την
κατανάλωσιν των χημικών λιπασμάτων, πού ά-
ποτελούν άσφαλή δείκτην της γεωργικής προό-
δου μιάς χώρας, ήχοτο εις την περιωπήν προό-
δου γεωργικής των μάλλον προηγούμενων ευρω-
παϊκών χωρών. Κατά καλλιέργουμένων ευρω-
παικών χωρών εν Κρήτη μ' έτήσια και πολυτετή φυτά άνελόγει
έτησία κατανάλωσις χημικών λιπασμάτων 31)2
περίπου κιλών, εις ό δηλαδή ποσόν σχεδόν άνήρ-
χοτο ή κατανάλωσις των λιπασμάτων εις τζαμάλ-
λον προηγούμενας και με υρόδον κλίμα χώρας
της Ευρώπης, ως ή Όλλανδία και τό Βέλγιον
και τούτο χωρίς εις τάς βαθυρρίζους δενδροδεις
καλλιέργειας της.

Αί ευγενείς και δενδροδεις καλλιέργειαι και τά
έξ αυτών παραγόμενα έξαχώγιμα προϊόντα, πα-
ράθησαν και προήγαγον έτι περαιτέρω, τους πα-
ραγωγούς της Κρήτης και όληνηρωσαν συνειδη-
τοτέρην την συνεταιριστικήν των όργανώσιν ώ-
στε σήμερον αυτη να μη περιορίζεται μόνον εις
τάς πιστωτικές εκδηλώσεις, αλλά να έντεινη τάς
παραγωγικές της εργασίας εις την έξαγωγήν αυ-
τών. ως και την άριστητέραν βιομηχανικήν των
έπεξεργασίαν διά συνεταιριστικόν οίκοποιείων κλπ.
Αναντιρρήτως οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί της
Κρήτης εις τάς δευτεροβιθμίδους Όργανώσεις
των, προβαδίζουν των άλλων Συνεταιρισμών της
Έλλάδος και έξελισσονται εις βυρσομημάτων οί-
κονομικούς Όργανισμούς, καλουμένους κατά
την μεταπολεμικήν ταύτην περίοδον, με τά τόσα
προβλήματα της, να κατευθύνουν και κηδεμο-
νούν όχι μόνον την όργάνωσιν της παραγω-
γής των γεωργικών προϊόντων, αλλά και την έ-
πεξεργασίαν και την διάθεσιν αυτών, παραμερι-
ζομένων ούτω των ευαρίθμων διαμέσων μεταξύ
παραγωγής και κατανάλσεως, οίτινες δυστα-
στάτως έπιβαρύνουν τά προϊόντα, εις βάρος
άμφοτέρων των άνω τάσεων, χωρίς αντίστοιχός
ούτοι να ένδιαφέρωνται πάντοτε διά την καλήν
των συσκευασίαν και έμφάνισιν των εις τή ά-
γοράν.

Η σύγχρονος κατά τ' άνωτέρω άνάπτυξιστόν
συνικού κινήματος θά χρησιμεύση ως έδρατιον
μέσον γεωργικών προϊόντων και τελικώς διά πε-
ραιτέρω όργανώσεως τριτοβιθμίδου, κα ά όμοι-
δή προϊόντα και κατά ευρύτερας περιοχής, θά έ-
πιτρέψη την άποτελεσματικότεραν συγκέντρω-
σιν και διάθεσιν των γεωργικών προϊόντων την
ανάπτυξιν του πνεύματος της άποταμιεύσεως
και την καθόλου άσκησιν της άγροτικής πιάσεως
εις όλας τάς μορφάς της βραχυπροθέσμου και
μεσομακροπροθέσμου εκδηλώσεως της.

Ανεστράφημεν και συνεζητήσαμεν εις Ρέθυ-
μνον μετά των εκπροσώπων όλων των Ένώσε-
ων Γεωργικών Συνεταιρισμών Κρήτης, έπ' ευ-
καιρίας της έξετάσεως του ζητήματος της συ-
γκεντώσεως και έξαγωγής του έλαιολάδου και
δέν αποκρύπτωμεν την ζωηράν μας ίκανποίη-
σιν άπό την δλοκληρωμένην άντίληψιν και κατα-
νόησιν των επί του όλου λεπτού προβλήματος
των έξαχώγιμων προϊόντων μας και άπό την άρ-
μυνηκήν προς την κοινωνικήν και δημοσιονομι-
κήν άποψιν θείαν παρ' αυτών των συναφών γε-
ωργικών ζητημάτων των. Αί Συν(και Όργανώ-
σεις της Κρήτης έχουν πλέον προσπεράσει τό
στάδιον της χειραγωγήσεως των άπό τό Κράτος
εις τό όποϊον στάδιον εύρίσκονται δυστυχώς πολ-
λά άλλαι Συν(και Όργανώσεις της χώρας μας,
και είναι ώριμες πλέον διά μίαν χειραφετημέ-
νην και ισότιμον, μέσα εις τό ευρύτερον πρό-
γραμμ της άγροτικής πολιτικής, συνεργασίαν με
τά του Κράτους δι' όλα τά προβλήματα τά πα-
ραγωγικά, συγκεντρώσεως, βιομηχανοποιήσεως
και έμπορικά άκόμη θαθμισίας, άτινα άφορούν
τόν παραγωγόν κόσμον της Κρήτης.

Όσον άφορά τους πρωτοεχθμούς Συν(και)
ούτοι πανελλαδικώς είναι έν πολλοίς άνοργάνω-
τοι και ύποτυπώδεις, άναλλοκουν δε οι παραγω-
γοί τάς δυνάμεις των εις την ύβρσιν και λει-
τουργίαν περισσοτέρων του ένός κατά Κοινήν
τά ή χωρών Συνεταιρισμών, ένιας όλιγομελών
και άποτόκων τοπικών άντιηλιών και τρωσ-
πικών φιλοδοξιών, ώστε σοβαρός να μας άπασ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Γ! Η ΓΛΩΣΣΑ

Του κ. Ανδρέα Σταυρουλακη

Παράγοντες έμποδιζόν-
τες τό έργον του σχολείου
του χωριού είναι, όπως είπα
με και προηγουμένως, τό πε-
ριβάλλον, ή άνυπαρξία κατα-
στημάτων άγροίας, Θεάτρου
Κινηματογράφου, Πνευμα-
τικής κινήσεως, Καφενείων,
Έπαγγελματιών, Κέντρων
διασκεδάσεως κ.λ.π.

του χωριού. Τή γλώσσα των
χωρικών μας. Έκτός σπα-
νωτάτων εξαιρέσεων ο έλα-
ιά χωριά μεταχειρίζονται
κατά τον ίδιο σχεδόν τρόπο
την γλώσσα των πατέρων
των. Τά παιδιά, την ίδια
γλώσσα άκούουν στό σπίτι
των, στό σπίτι των, στός
δρόμους, στό σπίτι του
χωριού. Διαφέρει μόνον ή
γλώσσα του σχολείου. Όσο
και άν όμως προσπαθή τό